

Az RMDSZ-delegáció washingtoni látogatásának jelentősége

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) delegációja három napos látogatást tett Washingtonban abból a célból, hogy tájékoztassák az amerikai politikusokat és szakértőket az erdélyi magyarság aktuális problémáiról, kiváltképp az egyházi tulajdonok visszaszolgáltatásának elakadásáról, illetve ezzel összefüggésben Markó Attila korábbi RMDSZ-es képviselő román hatóságok általi meghurcolásáról.

A küldöttség számos kongresszusi képviselővel, a képviselőház több bizottságának (pl. a Tom Lantosról elnevezett emberi jogi bizottság, a képviselőház külügyi bizottságának Európával foglalkozó albizottsága) munkatársaival, Hoyt Lee-vel, a Külügyminisztérium Európáért és Euráziáért felelős helyettes államtitkárával, valamint a Center for Strategic and International Studies és az International Republican Institute szakértőivel találkozott, a megbeszéléseket a New York-i székhelyű Hungarian Human Rights Foundation (HHRF) szervezte.

Bár a téma az amerikai döntéshozás szempontjából marginálisnak tűnhet, nem ez volt az első alkalom, hogy az amerikai kongresszus szót emelt a romániai egyházi tulajdonok visszaszolgáltatásának ügyében. A kongresszus 2005-ben, tíz évvel ezelőtt fogadott el egy határozatot (H. Res. 191), amelyben sürgette a mindenkori román kormányt, hogy vegye komolyan vállalt kötelezettségeit a kommunizmus alatt elkobzott egyházi tulajdonok visszaszolgáltatását illetően, és biztosítsa az ország területén élő minden felekezet számára az „egyenlő, igazságos és azonnali” restitúciót. A kongresszusi határozaton kívül a közelmúltban az amerikai külügyminisztérium és kongresszusi képviselők közötti levélváltásban is szóba került a romániai egyházi ingatlan-visszaszolgáltatás elégtelen mivolta.

A gyakorlatban azonban ezek az amerikai lépések nem segítették a folyamat felgyorsítását. Mostanáig országos szinten a visszaigényelt egyházi tulajdonok kevesebb, mint fele került vissza eredeti tulajdonosukhoz; a legtöbb ingatlant a romániai zsidó közösség kapta vissza (kb. 70%), a magyar felekezetek kb. 55-60%-ot, míg a görög katolikus egyháznak jóformán semmit nem szolgáltatott vissza a román állam. Azt is látni kell, hogy nem csak, hogy nem haladt megfelelő ütemben az egyházi ingatlanok restitúciója, de 2014 novemberében egy korábban visszaszolgáltatott

ingatlant, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégiumot a román állam bírósági ítélet révén újraállamosított, a restitúciós bizottság tagjait (köztük Markó Attilát) pedig három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte, az ítélet óta pedig teljes mértékben le is állt az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása.

Hiába jogszerű a romániai magyar közösség - a mindenkori magyar kormány által támogatott - követelése a kommunizmus alatt elkobzott közösségi vagyonok visszaszerzését illetően, illetve hiába egyértelmű a Székely Mikó Kollégium ügyében született bírósági döntés jogtalansága és diszkriminatív jellege, ezek ügyében amerikai politikusok előtt szót emelni nem egyszerű. Jelenleg ugyanis virágznak az amerikai-román kapcsolatok, a két ország egymás stratégiai partnere, az Egyesült Államok Romániában építi rakétavédelmi pajzsát, Románia pedig az Oroszország elleni kemény fellépés egyik legelszántabb szorgalmazója az Európai Unióban. Emellett a Korrupcióellenes Igazgatóság (DNA) vezényletével zajló romániai korrupcióellenes harc amerikai fogadtatása is igen kedvező, annak túlkapásait – például a Markó Attila ellen zajló hatósági hadjáratot – csak a régióról kellően árnyalt tudással és ismeretekkel rendelkező amerikai döntéshozók és szakértők látják át.

Ezért is jelentős előrelépés, hogy az RMDSZ delegációja személyesen tájékoztatta az amerikai politikusokat a romániai magyarságot ért jogsérelmekről, mindvégig hangsúlyozva azt, hogy az erdélyi magyarok a demokrácia és a jogállamiság eszközeivel kívánják érvényesíteni kisebbségi jogukat. Kelemen Hunor RMDSZ-elnök azt is kiemelte, hogy pártja egyetért a romániai korrupcióellenes harccal, az azonban elfogadhatatlan, ha a korrupciós ügyek felderítése összekeveredik az egyházi tulajdonok visszaszolgáltatásának ügyével, hiszen utóbbi nem másról szól, mint a kommunizmus alatt elkobzott közösségi tulajdonok jogos birtokosainak való visszaadásáról. Az RMDSZ elnöke arról a tényről is informálta az amerikai döntéshozókat, hogy Romániában egy készülő közbiztonsági stratégiában potenciális veszélyforrásként tüntetik fel a kisebbségek jogos törekvéseit, az autonómia elérésére irányuló politikai erőfeszítéseket.

Az elmúlt években az RMDSZ külpolitikája láthatóbbá vált, ám az amerikai döntéshozók informálása helyett eddig inkább az európai porondon léptek fel a kisebbségvédelmi törekvések támogatását kérve. Az Európai Parlamentben folytatott munkán kívül leginkább az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniójával (FUEN) alakítottak ki gyümölcsöző kapcsolatokat, a Minority SafePack európai polgári kezdeményezés keretében létrehozott kapcsolatháló révén erőteljesebben jelenítették meg a romániai magyarság ügyét, sőt, a FUEN alelnöki pozícióját is az RMDSZ külügyi titkára tölti be.

Ugyanakkor megállapítható, hogy még mindig tovább erősíthető a romániai magyar közösség nemzetközi jelenléte, hangja, befolyása. Ennek kapcsán az elmúlt évtizedekben is felvetődött a kérdés, hogy célravezető-e bírálni a nemzetközi porondon azt a kormányt, amelynek adott esetben az RMDSZ is tagja és segítségével próbálja rendezni a közösség gondjait? Minden bizonnyal nemleges válasz is született a múltban erre a kérdésre, ezért a román állam kisebbségvédelmi politikáját talán túl kevés bírálat érte a magyar érdekvédelmi szervezet részéről. Így a nemzetközi szervezetek, európai intézmények sem figyeltek oda rá, hogy sok még a megoldatlan kérdés Romániában a kisebbségek helyzete kapcsán, sőt, akár visszafordíthatóak azok a folyamatok, amelyek az ország NATO- és EU-integrációja során indultak be.

Az RMDSZ washingtoni tárgyalásaitól nyilvánvalóan nem várhatjuk a romániai egyházi ingatlan-visszaszolgáltatás ügyének megnyugtató rendezését, ám azt mindenképpen szolgálhatják ezek a találkozók, hogy az amerikai-román kapcsolatokról való diskurzusba – a biztonságpolitikai együttműködésen kívül – ismét bekerüljenek azok az amerikai elvárások, amelyek a kilencvenes évek folyamán egyértelműen megfogalmazódtak. Ha az Egyesült Államok puha nyomásgyakorlással ismét számon kérné Románián az emberi és kisebbségi jogok, valamint a vallásszabadság biztosítását, továbbá a jogbiztonság garanciáit, az az erdélyi magyarság aktuális problémáinak kezelését nagymértékben elősegíthetné. Ennek első jeleként értékelhető, hogy az amerikai képviselőház költségvetési bizottsága egy módosító indítvánnyal beiktatta a romániai egyházi ingatlan-visszaszolgáltatás ügyét a külügyminisztérium költségvetési törvényébe¹. A javaslat – amelyet a bizottság egyhangúan fogadott el – felszólítja Románia kormányát és az amerikai külügyminisztériumot, hogy 90 napon belül készítsen jelentést azokról a lépésekről, amelyeket az elkobzott egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása érdekében tett.

¹ <http://rmdsz.ro/sajtoszoba/hir/romaniai-egyhazi-ingatlanok-90-napon-belul-valaszt-var-a-washingtoni-kongresszus-a-roman-kormany-es-a-state-department-altal-tett-lepesekrol>